

Les pissarres ampelítiques de Santa Creu d'Olorde

per

SALVADOR VILASECA

El Dr. J. R. BATALLER, en donar compte (1) d'algunes noves localitats catalanes de graptolits, manifestà haver reconegut en les pissarres carbonoses de Santa Creu d'Olorde "algunes impresions indeterminables de *Monograptus*". Anteriorment, cap reste fòssil havia estat trobat en aquestes pissarres i és referie al nivell del Wenlock per la seva semblança amb les ampelítiques de la Font del Carbó, Gràcia, fondalada de Càn Muntaner, avui dia Parc Güell, en quines el Dr. ALMERA hi havia descobert: "*Monograptus priodon* Bronn., *M. dubius* Suess, *M. vulgaris*? Wood, *M. Nilssoni* Barr." També, en els mateixos voltants de Santa Creu, a Castell Cigró i Sant Bartomeu de la Quadra, el Wenlock hi fou caracteritzat per ALMERA després de trobar-hi "*Monograptus priodon* Bronn., *M. jaculum* Lapn., *M. basiliscus*? Lapn., *M. Riccartonensis*? Lapn."

Les pissarres ampelítiques de Santa Creu, subordinades a les calisses de *Cardiola interrupta* i a les deròniques de *Euclinus*, afloregen immediatament al W de la Parròquia i les trevessès al caminal que va al turo de la Creu; són relluentes, fulloses i contenen abundants cristallets de pirita. A mitjans del segle passat foren objecte d'un intent d'exploració industrial. "La presencia de unos pseudo-lignitos, o con más propiedad, la existencia de una materia negra, opaca y brillante, conocida por algunos geólogos con el nombre de hulla lustrosa, antracolífica, etc. formando bancos irregulares en la parte media e inferior y al N. O. del citado monte motivó la creación de una Sociedad anónima al objeto de explorar aquel terreno en busca de carbón mineral. En 1851 se principiaron los trabajos con ánimo decidido." (2). L'inesperat resultat d'aital exploració fou el descobriment d'un manantial d'aigües ferruginoses sulfatades magnesianes.

Els restos graptolítics trobats en aquestes pissarres ampelítiques per

(1) BUTLLETÍ de la INSTITUCIÓ. gener, 1918.

(2) JOSÉ FAURA i PEDRO PUJADOR: Investigaciones físico-químico-médicas sobre las aguas minerales de Santa Creu de Olorde. Barcelona, Olivers y Monmany, 1854.

nosaltres són impressions blanquinoses, en mal estat de conservació i que ens han permès tan sols de reconèixer-hi les tres espècies següents. Un exemplar correspon indiscutiblement al *Restrites peregrinus* que no sabem hagi estat trobat a Catalunya. Un segon exemplar recorda al *Monograptus jaculum* Lapn. d'una manera bastant precisa, forma que és més bé una varietat del *M. Hissingeri*, trobat a la nostra terra en mantes ocasions. El tercer és una branca corva, aparentment ben determinable i pròpia del *M. Cyphus* Lapn., apartant-se en absolut, per la forma de ses hidrotègues, de les espècies *convolutus*, *planus*, *revolutus*, a quines podria en principi recordar.

Totes tres formes pertanyen al nivell anglès del Llandoresy-Toranon que una vegada de més ha estat descobert, doncs, a Catalunya. Per aquest fet, que una bona observació de la continuïtat estraligràfica pot fer ja suposar abans de la troballa peleontològica, les ampelites que ens ocupen estan estretament relacionades amb les pissarres de can Ferrés ptanítiques i blanquinoses, en quines ALMERA hi descobrí: "*Diplograptus sinuatus* Nich., *D. Palmeus*, Barr., *Monograptus crenularis* Lapn., *M. lobiferus*? Mc. Coy, *M. lobiferus* Mc. Coy var. *Marri* Perner, *M. gemmatus* Barr., *M. convolutus* Hisi, ¿*Rastrites*?, ¿*Retiolites*?".

Barcelona, octubre 1920.